

Міністерство освіти і науки України
Запорізький національний університет
Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю. М. Потебні

МАТЕРІАЛИ

**І ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ЗА УЧАСТЮ
МОЛОДИХ УЧЕНИХ ТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУСПІЛЬСТВА У СФЕРАХ
ЕКОЛОГІЧНОЇ ТА ЦИВІЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ,
ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ, МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ЕКОНОМІКИ»**

Запоріжжя

2024

зовнішньої агресії, обмежувати певні права людини (на свободу думки, совісті та релігії, на певні інші свободи і гарантії безпеки особи тощо).

Таким чином, можна *дійти до висновку*, що частина інтересів національної безпеки є загрозами для соціальної безпеки людини в умовах подолання наслідків війни, яка сама є частиною національної держави.

Враховуючи на те, що вітчизняний менталітет, якій склався під впливом тривалого історичного досвіду, відображає радше колективістські та патерналістські, аніж індивідуалістичні установки, соціальні аспекти людської безпеки поступаються місцем «державницьким» безпековим позиціям. Саме тому поняття «безпека окремої людини (особи)» використовується в сенсі «соціальної безпеки» на рівні людини.

Таким чином, можна *дійти до висновку*, що серед завдань, які постають перед формуванням стратегії національної безпеки України в період подолання наслідків війни має стати забезпечення можливостей для просування захисту інтересів забезпечення безпеки людини. Саме це може стати перепорою до авторитарного вектору руху післявоєнної політичної системи України.

Список використаних джерел

1. Нижник Н.Р., Ситник Г.П., Білоус В.Т. Національна безпека України : методологічні аспекти, стан і тенденції розвитку. К.: Преса України, 2020. 304 с.
2. Про затвердження «Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України»: Наказ Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 29.10.2013 N 1277 URL: <https://ips.ligazakon.net/document/TM048291> (дата звернення: 04.10.2024).
3. Зеркалов Д.В. Соціальна безпека: монографія. К.: Основа, 2022. 530 с.
4. Воротнюк М. Людська безпека як імператив сучасної епохи: переніс фокусу з держави на людину. URL: <https://library.fes.de/pdf-files/bueros/ukraine/07749.pdf> (дата звернення: 04.10.2024).

УДК 331.45

Нестер Анатолій Антонович

*д.т.н., доцент, доцент кафедри будівництва та цивільної безпеки
Хмельницького національного університету*

Руснак Дар'я Володимирівна

здобувач вищої освіти

Нестер Геннадій Анатолійович

заступник директора МПП Вектон

ЕЛЕМЕНТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОХОРОНИ ПРАЦІ В ПОЛЬСЬКІЙ РЕСПУБЛІЦІ

Актуальність. Основою людського існування є трудова діяльність, однак збереження життя, здоров'я і працездатності працівників у процесі виробництва

вимагає знання охорони праці та вміння працювати з дотриманням правил безпеки, в яких сконцентрований досвід попередніх поколінь, сформульовані заходи профілактики професійних ризиків. Важливим є і те, що вивчаючи минулий досвід інших, працівники отримують можливість захистити себе в майбутньому. Основна мета навчання з охорони праці – попередження виробничого травматизму та професійної захворюваності.

Світове співтовариство в цілому несе важкий тягар витрат, породжуваних нещасними випадками на виробництві, результатом яких стають людські страждання і матеріальні втрати. Про масштаб проблеми свідчить той факт, що травми на виробництві одержало значно більше людей в усьому світі, ніж за шість років другої світової війни було поранено в боях.

Аналіз останніх досліджень. Проблема охорони праці є досить актуальною в наш час. Аналізу стану та динаміки виробничого травматизму в Україні, а також основних причин його виникнення і негативних наслідків присвячені праці таких науковців, як О.О.Бондарчука, А.П.Деньгіна, А.С.Єсищенко, Ю.І. Кундієва, В.Є.Любимова, П.П.Нагорної, К.А. Паршенка та інших. Але багато аспектів даної проблеми ще потребують дослідження. Загалом проблема виробничого травматизму віднесена до категорії особливої державної і суспільної значущості, а її розв'язання – до пріоритетних завдань національної безпеки.

Мета статті – висвітлити окремі питання охорони праці в Польській Республіці на сучасному етапі та що можна використати в Україні.

Основний текст. Державний нагляд за умовами праці в Польщі здійснюють, зокрема:

Національна інспекція праці, Держсанепіднагляд, Управління технічної інспекції, інші органи державного нагляду, такі як: морські відомства, гірничі відомства, прокуратури, а також органи архітектурно-будівельного управління та нагляду будівництва (староста, воєвода, головний інспектор будівельного нагляду).

Соціальний нагляд за умовами праці здійснюють профспілки та соціальна інспекція праці.

Національна інспекція праці є органом, створеним для нагляду та контролю дотримання законодавства про працю, зокрема норм і правил техніки безпеки та гігієни праці, а також норми щодо зайнятості та іншої законності оплачуваної роботи в межах, визначених Законом. У сфері охорони праці та законності зайнятості з Держінспекцією праці співпрацюють також інші органи нагляду та контролю. Так Держсанепіднагляд - у питаннях профілактики професійних захворювань та інших захворювань, пов'язаних з умовами праці, а також у питаннях контролю за умовами праці та охорони здоров'я працівників від небезпек у робочому середовищі.

Органи гірничого нагляду співпрацюють з Національною інспекцією в питаннях контролю та нагляду за охороною праці на гірничих підприємствах, а Управління технічного нагляду та спеціалізовані органи технічного нагляду - у питаннях дотримання положення про технічний нагляд.

В свою чергу Національне агентство з атомної енергії працює в напрямку питань ядерної безпеки і радіаційного захисту на робочих місцях з використанням джерел іонізуючого випромінювання.

Інспекція охорони навколишнього природного середовища, автотранспортна інспекція, органи будівельного нагляду, державна пожежна служба, органи морської адміністрації, органи управління внутрішнім судноплавством-кожний, співпрацюють з національною інспекцією праці в межах своєї компетенції.

У перші дні навчання студенти університету проходять початковий інструктаж з охорони праці, який охоплює загальні принципи охорони праці та безпеки, а також процедури та інструкції, які застосовуються на підприємствах, де студенти проходять навчання та потім влаштовуються на роботу. Крім того, технічні галузі навчання пропонують окремі предмети, пов'язані з безпекою в галузі навчання. Але спеціально оформлених кафедр охорони праці чи поєднаних з іншими спорідненими кафедрами в Польській Республіці не існує.

В той же час в Польщі дуже серйозне відношення контролюючих органів до питань навчання персоналу охороні праці. Але те, що стосується засобів охорони праці та техніки безпеки, тобто засобів індивідуального та колективного захисту, то, як правило, законодавством не вимагається спеціального навчання. Інколи буває, що навчання проводиться при впровадженні сучасного обладнання, наприклад, для роботи на висоті. Здійснюється в такому випадку спеціалістом у формі навчання на робочому місці.

При підготовці випускників вищих навчальних закладів, які поступають на підприємство використовується схема, яка наведена нижче.

Процес навчання працівників здійснюється за схемою: первинний інструктаж проводиться в 1-й робочий день, тривалістю не менше 3 годин з наступним безпосередньо стандартним інструктажем, який проводиться не менше 8 годин. Первинний інструктаж проводить інспектор з охорони праці, а інструктаж-особа, яка керує роботою приймаючого на роботу (майстер, керівник, бригадир тощо).

Протягом одного року з дня прийняття на роботу працівник повинен пройти періодичне навчання на відповідних посадах: робітничих або адміністративно-службових, інженерно-технічних, роботодавця та інших осіб, які керують працівниками в організаціях будь-якої форми власності.

Періодичність (від початку праці) проведення періодичного навчання та форма навчання визначаються спеціальним положенням та може бути 6 чи 12 місяців.

Інструктаж з охорони праці проводиться в робочий час за рахунок роботодавця.

Первинний інструктаж та інструктаж на робочому місці оформляються в картці інструктажу з охорони праці (зразок знаходиться у положенні), а періодичний інструктаж – у формі свідоцтва про проходження інструктажу з охорони праці (тут може проводитись зовнішня навчальна компанія, тобто на

фірмі, яка має відповідні дозвільні документи та по спеціальній програмі).

Особлива увага в питаннях охорони праці має бути приділена сфері діяльності Управління технічного нагляду. Технічний нагляд здійснюють підрозділи технічного нагляду. Проведення технічного огляду підрозділами технагляду не звільняє осіб, які проектують, виготовляють, експлуатують, ремонтують і модернізують технічні засоби, від відповідальності за якість і стан цих засобів, пристроїв, що впливають на їх безпечну роботу, відповідно до положень про технічний нагляд та спеціальних правил.

Технічний нагляд за технічними засобами здійснюється у формі повного технічного нагляду, обмеженого технічного нагляду та спрощеного технічного нагляду. Технічні засоби в розумінні положень про технічний нагляд, будуть пристрої, які можуть становити загрозу життю чи здоров'ю людей, майну та навколишньому середовищу в результаті вибуху рідин, газів та поширення небезпечних матеріалів під час їх зберігання або транспортування.

До сфери діяльності Технічного нагляду входить питання погодження документації на технічні засоби на відповідність з положеннями про технічний нагляд та умовами технічного нагляду, проведення перевірок окремих матеріалів і елементів, призначених для виготовлення та ремонту технічних пристроїв, проведення технічних випробувань пристроїв перед видачею рішення про дозвіл на їх експлуатацію або допуск до продажу.

Висновки і рекомендації. Українські навчальні заклади та спеціалісти з охорони праці, Держпраці повинні вивчати досвід зарубіжних країн в навчанні спеціалістів, контролю за їх роботою та впроваджувати кращі рішення в навчальний процес та виробництво.

Список літературних джерел

1. Соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання. — К.: Основа, 2001. — 156 с.

2. Rączkowski В. ВНР w praktyce. Ośrodek Doradztwa i Doskonalenia Kadr Sp. z o.o. Gdańsk, 2009. Str.12555.

3. Жидецький В.Ц., Джигерей В.С., Мельников О.В. Основи охорони праці. Підручник. — Вид. 5-е, доп. — Львів: Афіша, 2000. — 350 с.